

w sprawie przyjęcia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Ława

Na podstawie art. 14 ust.6 oraz art.15 ust. 7 i 7a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późniejszymi zmianami) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami) oraz art. 18 ust 2 pkt 15, art. 41 ust.1, art.42 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 159 z późniejszymi zmianami) Rada Miasta Ławy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji "Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Ława na lata 2009-2030" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. W celu realizacji Programu w planie Finansowym Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przeznaczane będą odpowiednie środki na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta

§ 4. Traci moc uchwała Nr XXIX/423/08 z dnia 26 listopada 2008 roku w sprawie przyjęcia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Ława

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Ławie
mgr Zbigniew Rychlik

PROGRAM
USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
DLA MIASTA IŁAWA
NA LATA 2009 – 2030

Opracowała:

Bogusława Bandelewska

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	4
II.	Cel i zadania programu	4-5
III.	Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego	5-7
IV.	Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające	7-10
V.	Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta Ławy	10-11
VI.	Harmonogram realizacji programu	11
VII.	Okresowa weryfikacja i aktualizacja programu	11
VIII.	Załączniki	11

I. WPROWADZENIE

W dniu 14 maja 2002r. Rada Ministrów przyjęła "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski" (KPUA).

Podstawowe cele KPUA to oczyszczenie terytorium kraju z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a także sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym czasie do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

Przyjęty w roku 2004 uchwałą Rady Miejskiej w Łławie plan gospodarki odpadami dla gminy miasta Łławy określa kierunki działań, jakie należy podjąć w celu osiągnięcia założonych celów w gospodarce odpadami komunalnymi. Jednym z nich jest opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie miasta.

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza wapnia i sodu. Azbest znany jest od dawna, ale jego szerokie zastosowanie nastąpiło w okresie ostatnich 100 lat, kiedy to stosowany był do produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, przede wszystkim zaś do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie pokryw dachowych i elewacyjnych oraz rur. Ze względu na swoje właściwości takie jak odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących oraz elastyczność chętnie wykorzystywany był jako cenny surowiec budowlany. Pomimo swoich licznych zalet azbest ma jedną, ale jakże istotną wadę – jest chorobotwórczy.

Azbest zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska obok PCB zaliczany jest do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych a gospodarka nimi wymaga prawidłowego podejścia oraz szczególnej kontroli. Szczególne zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów m.in. ustawa o zakazie stosowania azbestu, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze. Dokumentem określającym organizację i przebieg usuwania azbestu jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”.

Dokument ten powstał w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji w sprawie programu wycofania azbestu z gospodarki z dnia 19 czerwca 1997 r. (M.P. z 1997 r., nr 38, poz.373) oraz ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r., o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., nr 3, poz. 20 z późn. zm.). Ze względu na zagrożenie, jakie niesie ze sobą obecność włókien azbestowych w powietrzu, „Program..” ten jest jednym z priorytetowych dla ochrony zdrowia i środowiska. Choć azbest dobrze zabezpieczony nie stanowi niebezpieczeństwa dla zdrowia, to uszkodzony może stać się przyczyną śmiertelnych chorób: pylicy azbestowej, raka płuc, międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej oraz innych zmian w płucach. Prawidłowe zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest zapewnia bezpieczeństwo jedynie przez około 30 lat. Potem stan techniczny większości z nich ulega stopniowemu pogarszaniu. Główne czynniki, jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów azbestowych to kwaśne deszcze i oddziaływania mechaniczne. Dlatego jedynym sposobem wykluczenia niebezpieczeństwa związanego z azbestem jest jego stopniowe usuwanie z zachowaniem zasad bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska. Prace te zgodnie z założeniami wynikającymi z w/w „Programu..” muszą zostać zakończone do 31.12.2032 r.

„Program..” nakłada na gminy następujące zadania:

1. Informowanie mieszkańców gminy o skutkach narażenia na azbest i obowiązku sukcesywnego usuwania go przez właścicieli nieruchomości;
2. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy;
3. Opracowanie sprawozdania dotyczącego stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest;
4. Stworzenie planu gospodarki odpadami, w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest;
5. Pozyskiwanie środków finansowych ze strony krajowych lub zagranicznych funduszy na ochronę środowiska.

II. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Podstawowym celem niniejszego opracowania jest stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwianie, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Osiągając ten cel Gmina Miejska Łława wypełni zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów go zawierających do 2032 roku.

Gmina Miejska Łława zakłada usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2030 roku.

Niniejszy program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z założeniami programu ogólnopolskiego. Zakłada on realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest na terenie miasta.
2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
3. Zachęcanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy finansowej.

4. Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na realizację Programu.
5. Eliminacja możliwości powstawania "dzikich" wysypisk z odpadami zawierającymi azbest
6. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
7. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu:

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni miasta przed rozpoczęciem realizacji programu	m ² /rok
2.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni miasta w kolejnych latach realizacji programu	m ² /rok
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją programu	%
4.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji programu	%
5.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
6.	Ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.

8. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i wspólnotom mieszkaniowym w usuwaniu odpadów zawierających azbest.

Gmina Miejska Ława sfinansuje koszty:

1. demontażu pokrycia dachowego,
2. załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest i ich transport,
3. składowania i utylizacji.

Rada Miejska w Ławie będzie uchwałała corocznie w budżecie miasta odpowiednie środki na realizację Programu.

III. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO, BEZPIECZNE POSTĘPOWANIE Z AZBESTEM

1. Szkodliwość azbestu

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Istotne znaczenie dla wielkości poziomu zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, jakie powstają np. podczas prac demontażowych, ma zasada obniżania emisji pylenia: przez nawilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie (np. piły, wiertarki), wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu. Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest), międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości). Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby. Choroby mogą wystąpić nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym. Pierwsze objawy mogące sygnalizować chorobę to: ból w klatce piersiowej, silny kaszel, duszności.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość nie większą niż 3 mikrometry i stosunek długości do średnicy mniejszy niż 3: 1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń: pylica azbestowa (azbestoza), międzybłoniaki opłucnej i rak płuc. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z

azbestem nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Głównym źródłem skażenia środowiska pyłem azbestowym są uszkodzone powierzchnie płyt na dachach i elewacjach budynków oraz dzięki wysypiska odpadów azbestowych.

Wszystkie rodzaje azbestu umieszczone są na liście czynników rakotwórczych stanowiącej załącznik 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 11.09.1996r. (Dz.U. Nr 121, poz. 571) w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Dla uniknięcia groźby chorób organizm nie powinien być ekspozycyjnie na powietrze znacznie zanieczyszczone tymi pyłami. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych do niedawna będących w powszechnym użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia - stałej obecności zmiennych na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach zindustrializowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

- zawodową - związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe; również praca w warsztatach samochodowych i praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest,
- parazawodową - dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- środowiskową - związaną z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

- pylica azbestowa (azbestoza) - rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych, powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej,
- zmiany opłucnowe - występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej,
- rak płuc - najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli.

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO, jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo - cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

2. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest

Demontaż pokryć azbestowo - cementowych jest ściśle regulowany przepisami prawnymi. Według obowiązującego prawa prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego. Wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych, zobowiązany jest do:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon,
- ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1m przy stosowaniu osłon,
- umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem", "Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony",
- zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu.

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywania w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze.

Demontaż wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest z procesem powstawania odpadów. Obecnie jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości. Jednak poważną przeszkodą jest brak środków finansowych, co uniemożliwia większości właścicielom nieruchomości podejmowanie działań związanych z usuwaniem azbestu, który występuje m.in. w płytach eternitowych pokrywających dachy budynków. Jednym ze sposobów przyspieszenia przez mieszkańców procesu

usuwania wyrobów zawierających azbest i jednocześnie zabezpieczenia środowiska przed zagrożeniem spowodowanym nieodpowiednim postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest jest pomoc w sfinansowaniu ze źródeł zewnętrznych np. kosztów usuwania, transportu i unieszkodliwiania powstałych przy tym odpadów.

IV. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST I OBOWIĄZKI Z NICH WYNIKAJĄCE

Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz przepisy prawne dotyczące azbestu regulują szerokie spektrum zagadnień, a co z tym się wiąże znajdują się w wielu aktach prawnych. Regulacje prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest zostały oparte na przepisach obowiązujących w Unii Europejskiej.

W niniejszym opracowaniu omówiono podstawowe akty prawne, regulujące zasady postępowania z azbestem oraz z wyrobami go zawierającymi na terytorium Polski.

Od 1997 r. w na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz taki wprowadzono ustawą z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 1997. Nr 101, poz. 628). W następnych latach wprowadzono szereg kolejnych aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń) regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Szczegółowy ich wykaz zawarty jest w niniejszym opracowaniu. Uzupełnieniem aktów prawnych w przedstawionym zakresie jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. oraz lokalne programy usuwania azbestu realizowane przez gminy, powiaty i województwa.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- inwentaryzacja wyrobów azbestowych na podstawie zebranych informacji od mieszkańców
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu w terminie do 31 marca każdego roku

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (zał. Nr 1),
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie corocznie w terminie 31 stycznia marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania (zał. Nr 2),
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone (zał. Nr 3)
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno – budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- ❖ uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- ❖ przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- ❖ opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- ❖ zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- ❖ złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004 r.

Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.

W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

Szczegółowe regulacje ustawowe w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest przedstawiono poniżej:

Ustawy

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz.628 z 1997 r. z późn. zm.). *Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.*
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414, z późn. zm.) *zgodnie z art. 30 ust. 3 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.*
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). *Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a*

także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbest)

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia – przez właściwego wojewodę lub starostę – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest)

Rozporządzenia

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
 - 06 07 01* – odpady azbestowe z elektrolizy,
 - 06 13 04* – odpady z przetwarzania azbestu,
 - 10 11 81* – odpady zawierające azbest,
 - 10 13 09* – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
 - 15 01 11* – opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
 - 16 01 11* – okładziny hamulcowe zawierające azbest,
 - 16 02 12* – zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
 - 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest,
 - 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest.
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:
 - 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest
 - 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbestOdpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:
 - a) pyły zawierające azbest chryzotylowy oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu
 - pył całkowity – 1,0 mg/m³
 - włókna respirabilne – 0,2 mg/m³
 - b) pyły zawierające krokidolit
 - pył całkowity – 0,5 mg/m³
 - włókna respirabilne – 0,2 mg/m³
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 1, poz. 12) określa limity stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:
 - dla 1 godziny – 2 350 włókien/m³
 - dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m³.
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.
7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest – oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do wojewody.
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest – obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. W/w podmioty przechowują 1 egz. oceny (łącznie ze stosowną dokumentacją) a 2-gi egz. oceny przekazują właściwemu organowi nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki pracodawcy przy prowadzeniu prac w kontakcie ze szkodliwymi substancjami (w tym z azbestem).
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki wykonywania badań właściwych dla prowadzenia prac z czynnikami szkodliwymi (w tym azbest).

V. INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE ŁAWY

Wyroby zawierające azbest, znajdujące się na terenie miasta Ława to przede wszystkim płyty dachowe i ścienne. Rury wodociągowe azbestowe zostały wymienione.

Azbest znajduje się również w płytkach podłogowych PCV, okładzinach hamulcowych ubraniach ochronnych, kocach gaśniczych, płytach przy palnikach gazowych, uszczelkach i innych wyrobach – nie są to jednak znaczne ilości.

Podstawowym problemem do rozwiązania jest usunięcie pokryć dachowych zawierających azbest. Pozostałe wyroby stanowią margines problemu i nie są w takim stopniu narażone na uszkodzenie powodujące pylenie włókien azbestu.

Diagnoza stanu z 2008 r.

Na początku 2008 roku Urząd Miejski w Ławie przeprowadził inwentaryzację budynków mieszkalnych posiadających pokrycia dachowe zawierające azbest na terenie miasta Ława. Każdy właściciel budynku otrzymał do wypełnienia druk: Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania. Informacje te miały posłużyć do sporządzenia dokładnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Ława. Z uwagi na mały procent zwrotu wypełnionych druków informacje są przybliżone.

W wyniku przeprowadzonych badań dotyczących inwentaryzacji azbestu stwierdzono, że na terenie miasta Ławy leży on jeszcze na ok. 300 budynkach jednorodzinnych i gospodarczych. Do roku 2032 należy zdemontować jeszcze ponad 30000 m² dachów azbestowych.

W latach 2004-2008 na terenie miasta Ława zostało zdemontowanych prawie 10000 m² płyt azbestowo-cementowych. Z dotacji na demontaż i unieszkodliwianie odpadów azbestowych, jaka była udzielana mieszkańcom Ławy z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, skorzystało dotychczas ponad 100 właścicieli nieruchomości na kwotę ponad 200 000 zł.

Wyroby azbestowe w Ławie to głównie etemit falisty pokrywający dachy budynków mieszkalnych, gospodarczych, garaży, obiektów przemysłowych oraz budynków wielorodzinnych.

Wykaz firm posiadających zezwolenie na usuwanie azbestu na terenie miasta Ławy

1. Piotr Pasik – Usługi Budowlane „Dach – Bud”, ul. Grunwaldzka 9/6, 14-200 Ława
2. Marek Kraweć – Firma Ogólnobudowlana „Marka”, ul. Poprzeczna 14, 14-200 Ława
3. Firma Ogólnobudowlana „Stanbud” Jan Staśkiewicz, ul. Lipowa 21, 14-200 Ława
4. Firma Handlowo – Usługowo – Remontowa „Lendzion” Jerzy Lendzion, Frednowy 77B, 14-200 Ława
5. Kazimierz Szczepański, Zakład Ogólnobudowlany KASBUD, ul. Polna 18, 14-200 Ława
6. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe „Takma” Kamila Michalska, ul. Ostródzka 53, 14-200 Ława
7. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „JUKO” Jerzy Szczukocki, ul. 1 Maja 25, 97 – 300 Piotrków Trybunalski
8. Zakład Usług Produkcji i Handlu inż. Jan Stanisław Górliński, ul. Moniuszki 85, 06 – 200 Maków Mazowiecki
9. Przedsiębiorstwo Projektowo – Wdrożeniowe „AWAT” Sp. z o.o., ul. Kaliskiego 9, 01 – 476 Warszawa
10. T.K.J. Matuszewski Sp. j., ul. Porucznika Krzycha 5, 86-300 Grudziądz
11. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „Gajawi” Gabriel Rogut, ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź
12. Transport – Metalurgia Sp. z o.o., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko
13. Zakład Usługowo – Handlowy „Maxmed” Marcin Murzyn, ul. Źródłana 4, 84-230 Rumia
14. Zakład Remontowo – Budowlany „Ambroży” Sp. j. Wiesława Śliwińska, Kazimierz Ambroży, ul. Meissnera 1/3 lok. 222, 03-982 Warszawa
15. Mirosław Jakubowski – Agencja „Sfinks”, ul. Głowackiego 22/32, 10-448 Olsztyn
16. Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o., ul. Graniczna 6, Reguły, 05-816 Michałowice
17. Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „Caro”, ul. Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość
18. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych *Termoexport*, ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa
19. Algader Hofman Sp. z o.o., ul. Wólczyńska 133 bud. 11B, 01-919 Warszawa
20. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „Abba – Ekomed” Sp. z o.o., ul. Poznańska 152, 87-100 Toruń
21. Jerzy Kostecki Budownictwo „Alfix”, ul. Upalna 15/7, 15-668 Białystok
22. Przedsiębiorstwo Budowlane „WAKRO” Jacek Kopisto, ul. Słowackiego 16, 82-500 Kwidzyn

23. Michał Dobrzeńcki Skład Budowlany EKO–HURT, ul. Sienkiewicza 4B, 13-100 Nidzica
24. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Zalewie, ul. Stycznia 16, 14-230 Zalewo
25. Mariusz Krajewski „Makrodach”, Rumienica 37, 14-260 Lubawa
26. P.P.H.U. „Eko – Mix” Konstanty Spurek, ul. Grabujszyńska 163, 50-950 Wrocław
27. Roman Kocaja, Henryka Przeradzki – Zakład Ogólnobudowlany Usługi Transportowe „Rem – Bud”, ul. Witosa 10, 14-260 Lubawa
28. Helena Danuta Tuńska – Usługi Ogólnobudowlane Regeneracja Gaśnic „Total”, ul. Grottgera 27, 13-200 Działdowo
29. Zakład – Produkcyjno – Usługowo – Handlowy „Pod Lipami” Zbigniew Pryba, ul. Kupnera 93, 14-260 Lubawa
30. Zakład Remontowo – Budowlany Andrzej Milewski, ul. Łokietka 24/54, 11-400 Kętrzyn
31. Przedsiębiorstwo Budowlano – Handlowe „Delbud” Ryszard Dela, ul. Kilińskiego 28, 11-300 Biskupiec

VI. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Lp.	Działanie		Termin realizacji
1.	Działalność informacyjno – popularyzacyjna w mediach (lokalna prasa, ulotki, strona internetowa miasta)		przez cały okres realizacji programu
2.	Aktualizacja bazy danych dotyczącej podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Iława		przez cały okres realizacji programu
3.	Odbiór odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, Usunięcie wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej oraz wymiana rur wodociągowo - kanalizacyjnych	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem kolejności złożenia	W okresie od 2009-2030
		Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu	
		Ogłaszanie przetargów na przewoźnika i wyłonienie wykonawcy zadania, zawieranie kontraktów	
		Odbiór, transport, utylizacja odpadów zawierających azbest	
4.	Monitorowanie realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Iława”		Co 3 lata
5.	Przedstawienie Radzie Miejskiej sprawozdania z przebiegu realizacji Programu		Raz w roku

VII. OKRESOWA WERYFIKACJA I AKTUALIZACJA PROGRAMU

Aktualizacja niniejszego programu będzie następowała celem dostosowania się do zmieniającego się stanu prawnego oraz do możliwości finansowych i realizacyjnych.

VIII. ZAŁĄCZNIKI

1. wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest;
2. wzór informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania;
3. wzór informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone
4. wniosek o dofinansowanie odbioru płyt dachowych azbestowo – cementowych.